

Csillogó mütyürök rendszergazdáknak?

Ne egyszerűen csak figyeljük rendszeraplóinkat, hanem néhány grafikus eszközzel tegyük látványossá is kimutatásainkat!

Tudod, François, a Linux-rendszer felügyelete igazából arról szól, hogy mennyi adattal bírunk a felügyelt rendszerről. Ha csak arról van szó, hogy mi is történik a kiszolgálónkon, a túl sok adat az éppen megfelelő mennyiség. Igen, mon ami, viccelek, de rejlik némi igazság e kijelentésben. Minden Linux-rendszer – akár kiszolgálón, akár asztali gépen fut – rendelkezik egy folyamatos adatforrással, amely szünet nélkül ontja a statisztikai adatokat a processzor-terheltségről, a memória- és lemez-helyfoglalásról, és a rendszeraplók folyamatosan rögzítik őket. Emlékszel ugye azokra a naplófájlokra, François, amelyek naplózzák a levélforgalmat, az FTP- és webátviteleket, a szolgáltatások indítását és leállítását. Sok eseménnyel kell lépést tartani, ezért alapvető fontosságú, hogy ehhez megfelelő eszközökkel rendelkezünk.

Quoi? Úgy néz ki, mint egy tetszetős mütyürke? Nos az is, François. Senki nem mondta, hogy a rendszerünkön zajló folyamatok nyomon követése ne lehetne szórakoztató, az izlésségeről nem is beszélve. De hagyjuk most ezt abba, a vendégeink bármelyik percben itt lehetnek, addigra kétszen kell állnunk. Mon Dieu, már meg is érkeztek! Foglaljatok helyet, mindjárt küldöm François-t a borért. Hozd fel a 2000-es Chablis Les Clos-t! Vite!

Helyezzétek magatokat kényelembe, mes amis! Mostani írásom témája a rendszerfelügyelet, és tudjuk, hogy aki bármilyen számítógépet használ – legyen az akár csak egy otthoni rendszer – a saját gépének a rendszergazdája. Ti vagytok a főnökök, mes amis. Olykor sokak főnöke, máskor csak a magatok urai. Mindnyájan tudjátok, hogy mit szoktak a rendszergazdákról mondani, non? Egy jó rendszergazda mindenről tud, és ezt folytatva azt is tudjuk, hogy minden tudás segítő kezét nyújt a rendszergazdai teendők elvégzéséhez. Habár furcsán nézne ki egy százkező rendszergazda, mégis biztos vagyok benne, hogy sokan látnák ennek előnyeit. Ennek oka a mai menü furcsasága, amelyben olyan grafikus eszközöket fogok bemutatni nektek, melyek a rendszerünkhöz adott mütyürkék segítségével hivatottak minket adatokkal ellátni.

Habár a munkaasztalunkon lévő tapéta is érdekes lehet, de ugyanígy dinamikus alkalmazásokat is helyezhetünk a háttérbe. Például képzeljünk el az asztalon egy olyan kijelzőt, amely a háttérben folyamatosan tájékoztat a processzor-terheltségről, a szabad lemezhelyről és a hálózati forgalom-

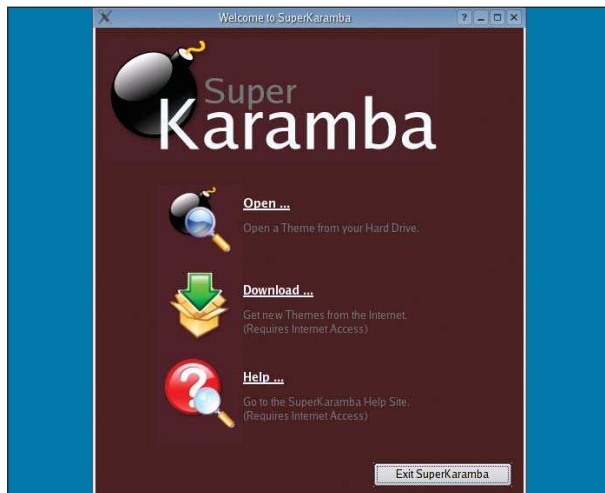
1. kép A SuperKaramba-motívumok hasznos információkkal szolgálnak és még jól is mutatnak

ról. Ha ez felkeltette az érdeklődésünket, szerezzük be *Adam Geitgey* SuperKaramba nevű programját. A Karamba előtt álló super jelző esetleg olyan gondolatot ébreszthet valakiben, hogy a csomagnak létezett korábban elődje, és valóban. Az eredeti Karamba szerzője *Hans Karlsson*. Ha látni szeretnénk egy csodásan elfoglalt SuperKaramba-asztalt, vessünk egy pillantást az 1. képre.

A legfrissebb forráskódot a SuperKaramba honlapjáról (<http://netdragon.sourceforge.net>) tölthetjük le. A csomag lefordítása a sokak által jól ismert ötlépéses kicsomagolófordító eljárással ekképpen fest:

```
tar -xzf superkaramba-0.33.tar.gz
cd superkaramba-0.33
./configure --prefix=/usr
make
su -c "make install"
```

A csomag forráskódjának fordításához szükségünk lesz a Python fejlesztői programkönyvtárra. Azok, akik szeretnék magukat megkímélni ezektől a fordítási lépésektől, a SuperKaramba oldalon találhatnak számos rendszerváltozathoz előre fordított csomagokat. Ha a SuperKaramba fordítása mellett döntünk, és a KDE 3.2-es változatát használ-

2. kép A SuperKaramba indítóképernyője

juk, furcsa jelenséget tapasztalhatunk. Előfordulhat, hogy mostanáig már javításra került a hiba a forráskódban, de a motívumok mindig az előtérben helyezkednek el, és ily módon akadályozzák az egyéb aktív ablakokat. Ennek kijavításához az *src* könyvtárban lévő *karamba.cpp* fájlt kell átszerkeszteni, miután a forráskódot kibontottuk. Keresjük meg az alábbi sort:

```
KWin::setType(winId(), NET::Dock);
```

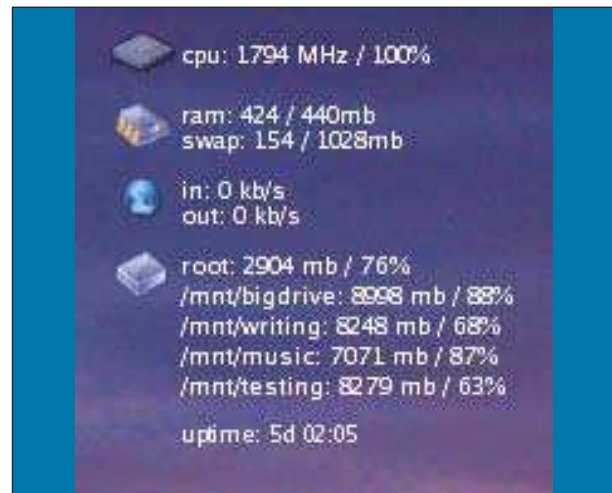
Majd tegyük hatástalanná a megjegyzést jelölő kettős perjel segítségével az alábbi módon:

```
// KWin::setType(winId(), NET::Dock);
```

Meg is volnánk. Fordítsuk le a forráskódot, és máris működik. A SuperKarambát a parancssorból a *superkaramba* paranccsal indíthatjuk. A program a rendszeremen a KDE *Utilities* menüjében is megjelenik. A program indulásakor egy ablakot láthatunk, amely három lehetőség közül enged választani (2. kép). Mon Dieu! François, gyorsan hozd ide azt a bort és töltsd tele a poharakat. Úgy tűnik, valamilyen Python mégiscsak besettenkedett a kódba.

Az *Open*-re kattintva nyílik lehetőségünk a már telepített bőrk kiválasztására. Írásom időpontjában a SuperKaramba honlapjának témákat kínáló oldala még nem készült el, ehelyett a *KDE-Look.org* oldalra irányította az embert. A bal oldali menüben a „Karamba” szót kell keresnünk. Az egyes motívumok (a Karamba alá írt eszközök – a ford.) különböző tulajdonságok szerint rendezettek, ezeket a lista feletti fülkre kattintva választhatjuk ki. Böngészhetjük a legújabb, vagy a letöltések alapján legnépszerűbb, illetve legsikerültebb tételeket.

Minden Karamba-motívumhoz találhatunk egy képernyőképet, ezeket le is tölthetjük. Válasszunk ki egy számunkra megfelelőt, majd töltsük le és csomagoljuk ki a tar-csomagot egy megfelelő alkönyvtárba. A csomagok némelyike a tar és gzip, egyesek pedig a tar és bzip segítségével lettek becsomagolva. Nincs szigorú szabály a motívumok helyére vonatkozóan, a megnyitásokat végző párbeszédablak segítségével bárhol megtalálhatjuk őket. Én egy *Karamba* nevű alkönyvtárt hoztam létre a fájlok tárolására. Tegyük fel,

3. kép Éppen a Micromon rendszerstatistikái lebegnek az asztalunkon

hogy Kelly a 16-os asztalnál *Flavio Gargiulo* Micromon nevű motívumát (3. kép) szeretné betölteni, amely *Simon Ask Ulsnes* Minimonjának egy továbbfejlesztett változata, és tar és gzip tömörített csomag formájában érkezik. Kelly a következőt tenné:

```
cd ~/karamba_dir
tar -xvf 8722-micromon-1.0.tar.gz
```

Ha pedig a 9-es asztalnál ülő Jon elhatározása az, hogy *Matti Liquid* Weather motívumát (4. kép) telepítse, amely bzip2-vel csomagolt tar-állományként érhető el, az alábbi parancsot használná:

```
cd ~/karamba_dir
tar -xjvf lwp-1.9.tar.bz2
```

Talán egy időjárás motívum nem kapcsolódik szorosan a rendszergazdai teendőkhöz, de neked, Jon, tetszeni fog. Mindenesetre további telepítési vagy fordítási lépés szükségtelen, csak ki kell csomagolni az állományokat és készen is vagyunk. Ezt követően már csak a telepítési könyvtárra kell ráállnunk és a *.theme* kiterjesztésű fájlt kell megkeresnünk. Kattintsunk erre a fájlra majd az *OK* gombra. A motívum elindul és megjelenik az asztalunkon. További motívumok betöltéséhez sem szükséges újra kiadnunk a *superkaramba* parancsot, elegendő, ha a jobb gombbal a pillanatnyi motívumon kattintunk és a megjelenő menüből az *Open new theme* (új motívum megnyitása) menüpontot kiválasztjuk. A pillanatnyi motívumon végrehajtott jobb egérr kattintással más lehetőségeket is elérhetünk, például a jelenlegi motívum vagy beállítófájlnak szerkesztése is közéjük tartozik (5. kép). A motívumfájlok rendszerint könnyen olvashatóak és egyszerű módosítási lehetőséget kínálnak. Például a Micromon motívumot (1. kép) úgy módosítottam, hogy a saját lemezfelosztásomat (partition) jelenítse meg, ne a szerző által meghatározottakat. A könnyebb olvashatóság érdekében a betűméretet is megnöveltem. Egy motívum asztalon történő mozgathatásához az ALT billentyű nyomva tartása mellett kattintsunk a motívumon az

4. kép A Liquid Weather motívum módosítható, így bármilyen helyről képes időjárásjelentés készítésére

egér bal gombjával, majd húzzuk a motívumot az asztalra arra a helyre, ahova tenni szeretnénk. Az elhelyezkedés adatai a saját könyvtárunk *.superkaramba* alkönyvtárában lévő *.rc* fájlban tárolódnak. Például az enyém *a /home/marcel/.superkaramba* könyvtárban található. Mielőtt valaki úgy döntene, hogy megnézi az egyik futó motívumának *.rc* fájlját, szólnom kell egy érdekes jelenségről. Az *.rc* fájl mindaddig üres, amíg ki nem kapcsoljuk a motívumot vagy ki nem jelentkeztünk a rendszerből. A program kikapcsolása nélküli kiírás egyik módja, hogy a fájlban jobb egérgombbal kattintunk az éppen futó témán és kiválasztjuk a *Reload theme* (a motívum ismételt betöltése) menüpontot.

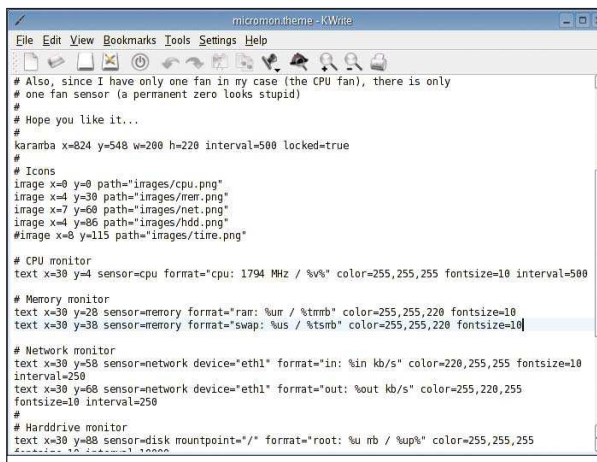
Íme egy részlet *Ryan Nickell* skSeti asztali programjából, ez egy olyan kis motívum, amely nyomon követi a SETI@home előrehaladását.

```
[config menu]
bgImage=false

[internal]
desktop=0
fastTransforms=true
lockedPosition=false

[theme]
Version=0.01
background=bg.png
firstTime=No
seti_Directory=/home/marcel/setiathome/
widgetHeight=100
widgetPosX=0
widgetPosY=0
widgetwidth=100
```

Sok SuperKaramba motívum található a világhálón. Néhány ezek közül a Kicker panelt helyettesíti, ezek közé tartozik *Sven Johannsen* Glass Machine-ja (amit az 1. kép alján láthattunk). A Glass Machine nemcsak a Kicker lehetőségeinek gyors elérését teszi lehetővé, hanem az XMMS vezérlését is kényelmessé varázsolja. Egy kis zene segíti a rendszergazdá-

5. kép A SuperKaramba .theme fájljának szerkesztése

kat munkájuk elvégzésében, s itt számos zenekezelő eszköz és multimédiás programcska közül válogathatunk. Más motívumok pusztán a szórakoztatásunkat szolgálják, ezek közé tartozik a Reverant2501 másodperceket is mutató TubeClock órája, melynek láttán az idősebb olvasók kellemes nosztalgiát érezhetnek, a fiatalabbak pedig vélhetőleg dögösnek fogják találni. A hasznosabb csomagok, például a Chip 2003 TDE (T Desktop Enhancements, azaz T asztali továbbfejlesztések) programja, számos eszközt kínál, amelyek közt találhatunk jegyzetfőzőt, rendszernapló-nézegetőt, lemez-, memória- és teljesítményfigyelő eszközöket. A Chip 2003 a TMon nevű szép rendszerfigyelő programot is tartalmazza. Még jó néhány programot említhetnék, de már csak egyet szeretnék bemutatni: a The Karamba motívumot, melynek szerzője artoo. Ez a SuperKarambához írt GkRelm-hez hasonló figyelőprogram, amely egy függőleges ellenőrzőablakban mutatja az összes számunkra szükséges adatot.

Ezek a SuperKaramba motívumok mind azt szolgálják, hogy a rendszerünkkel kapcsolatos összes szükséges adathoz hozzájussunk és eközben a látvánnyal a szemünket is kényeztessék. Ha egyszer belekóstolunk e motívumok használatába, nem lesz nálunk jobban tájékozott rendszergazda – bár sajnos előfordulhat, hogy ugyanezt a munkánk eredményességéről nem lehet majd elmondani. Megint csak tréfálok, mes amis.

Úgy tűnik, hogy a záróra mindjárt utolér minket, Mon Dieu! De látom, hogy mindnyájan belefeledkeztek a különböző motívumok telepítgetésébe. Talán François lesz olyan jó hozzánk, hogy amíg kísérletezgettek, utoljára teleölti a poharainkat.

A vötre santé! Bon appétit!

Linux Journal 2004. május, 121. szám

Marcel Gagné (mggagne@salmar.com)

az Ontario állambeli Mississaugában él.

Ő a szerzője a Vált Linuxra! Búcsú a kékhálaltól című előkészületben lévő könyvnek. Első könyve, a nagy tetszést aratott Linux-rendszerfelügyelet (Kiskapu Kiadó).